



Geográfus Hírlevél

20.

Következő szám várható megjelenése 2011. március közepe
Hírzárás 2011. március eleje

Szeged, 2010. december 19.

Tartalom

Glossza

A földrajz, a környezettan BSc és a geográfus MSc szak felvi.hu szerinti értékelése az egyes intézmények szerint (*Prof. Dr. Mezősi Gábor, Szeged*)..... 3

Beszámoló

IV. Magyar Tájökológiai Konferencia – Kerekegyháza, 2010. május 13-15. 5
(*Jakab Gergely, Budapest*)

Beszámoló az International Workshop on Loess Research and Geomorphology konferenciáról .. 7
(*Lassu Tamás, Pécs*)

XXVI. Nyírségi Földrajzi napok (*A.K.*) 7

Könyvajánló

Úton lenni boldogság (*Dr. Boros Lajos, Szeged*)..... 8

A kétezer borvíz-forrás csodálatos világa (*Dr. Gööz Lajos, Nyíregyháza*) 9

Hírek

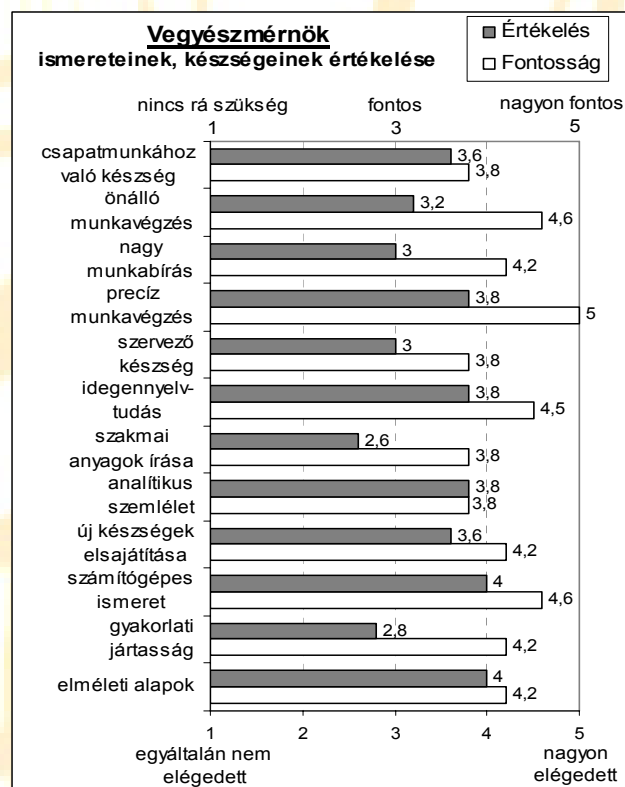
Tudományos és oktatási események 12

A földrajz, a környezettan BSc és a geográfus MSc szak felvi.hu szerinti értékelése az egyes intézmények szerint

A földrajzi jellegű képzést folytató intézményeket számos egyszerűbb és összetettebb mutatóval jellemezik a különböző hazai (nem tudományos igényű) minőségértékelést végző szervezetek. Ezek többnyire folyóiratokhoz kapcsolódnak. A hazai értékelések közül a *Világ gazdaság*, vagy a gazdasági szervezetek sorrendje csak bizonyos szakok (szakmák) értékelésére terjed ki, és főként a munkaadói, hallgatói vélemények alapján készül.

Intézmények	Össze- sítés	Intézménybe való bejutás nehézsége	Tanulmányok nehézsége	Diploma hazai elismertsége	Diploma külföldi elismertsége
SZTE TTK	1.	1. 3,39	2. 3,67	1. 3,69	1. 3,72
ELTE TTK	2.	3. 2,95	1. 3,68	2. 3,65	2. 3,69
DE TTK	3.	2. 2,99	3. 3,52	3. 3,51	3. 3,27
PTE TTK	4.	4. 2,87	4. 3,14	4. 3,04	4. 3,03

A rendezés reprezentatív mintán alapul, így csak kari szintű, ebben az esetben a természettudományi karokra vonatkozó felmérés látható (*Világ gazdaság* 2005)



Vegyésmérnök pályakezdők ismereteinek és készségeinek értékelése (MKIK GVI 2007)

A *Népszabadság* sorrendje a jelentkezések egyszerű aritmetikai művelete alapján született. A leginkább elterjedt a *HVG*-ben közzétett, a **felvi.hu** adatbázisán alapuló értékelés. Mielőtt ennek rövid bemutatására kitérnénk, meg kell említeni, ezeken kívül ismert néhány hazai és számos külföldi felmérés is. A hazaiak főként a munkapiac szempontjából fontos,

informatikai, műszaki és gazdasági képzésekre (és a velük szembeni elvárásokra) összpontosítanak és többnyire szakemberek véleményét fogalmazzák meg (kereskedelmi és iparkamara - MKIK).

Ezen kívül számos külföldi minősítő eredmény ismert nyilvánosan is, pl. a *Times* rangsora ilyen. Ezeknek is az a jellemzőjük, hogy a rangsort főleg nagyobb egységre – intézményre, olykor karra – adják meg és csak ritka, amikor az egyes egyetemeken folyó hasonló képzéseket hasonlítják össze (ilyen pl. a *Focus* – a több mint 60 német egyetem földrajzi képzésének összehasonlítása). A rangsorok állítása sok vita forrása, leginkább a kiinduló adatok jogosságát vitatja számos irodalom (pl. mit kell mérni - minőséget, vagy hatékonyságot és azokhoz milyen paraméterek illeszthetők).

Ezek miatt is óvatos és mérsékelt következtetés vonható le bármelyikből. Így a felvi.hu adatain alapulóból is, hisz más paramétereket alkalmazva némileg más sorrend tud előállni. Mégis fontos lehet szembesülni itt is bizonyos objektív adatokkal és megismerni a hallgatók véleményét (néhány paraméter ez alapján készült). A rangsor vizsgálata a felsőoktatási intézményekben biztos megtörtént, de két érvet hasznos említeni fontosságuk hangsúlyozására:

1. a változó szabályozási és finanszírozási környezet – feltehetően 2011-12-től,
2. a 2013-15 között bekövetkező 25-30%-os korosztályi létszámcsökkenés (ami aztán a csökkent szinten stabilizálódik).

Az eredmények (összevethetőek a felvi.hu-n a korábbi hasonló felmérésekkel) drámai változást nem mutatnak. A földrajz szempontjából közepes színvonalú középiskolások kapnak helyet a képzésben (minőségi iskolából és minőségi diákból kevés kerül be), a bejutáshoz a konkurencia kicsi. Hasonló mondható el a környezettan BSc szakról is. Az intézményeknek a B tartalmát kell hosszabb távon átgondolni, mert a megváltozó bejutási feltételekkel erősen csökkenhet számos helyen a hallgató létszám, ami hosszabb távon jelentősebb feszültségeket kelthet.

Földrajz alapszakos rangsor*					Felvi Rangsor		
Rang	Intézmény	Jelentkezők száma	Jelentkezőkből bejutott	Felvettek pontátlaga	Középiskolai minőség		
		fő	arány	érték	rang	OKTV-helyezett (fő)	legjobb iskolából jött (fő)
1.	ELTE-TTK	195	49,2%	398,3	1.	6	2
2.	ME-MFK	52	46,2%	355,3	2.	0	3
3.	SZTE-TTIK	168	71,4%	349,6	2.	3	2
4.	DE-TTK	100	52,0%	363,0	4.	0	2
5.	PTE-TTK	108	73,1%	344,8	5.	0	1
6.	EKF-TTK	45	51,1%	328,5	6.	0	0
7.	NYF-TTIK	50	88,0%	278,1	6.	0	0
7.	NYME-TTMK	35	82,9%	290,4	6.	0	0

*Hallgatók kiválósága: a 2010-ben állami támogatású nappali képzésre első helyen jelentkezők adatai alapján.

Környezettan alapszakos rangsor*					felvételi rangsor		
Rang	Intézmény	Jelentkezők száma	Jelentkezőkből bejutott	Felvettek pontátlaga	Középiskolai minőség		
		fő	arány	érték	rang	OKTV-helyezett (fő)	legjobb iskolából jött (fő)
1.	ELTE-TTK	119	49,6%	354,1	1.	1	2
2.	SZTE-TTIK	103	72,8%	292,4	2.	0	1
3.	EKF-TTK	29	55,2%	276,2	3.	0	0
4.	DE-TTK	36	58,3%	272,2	3.	0	0
5.	PE-MK	15	73,3%	299,6	3.	0	0
6.	PTE-TTK	32	78,1%	275,6	3.	0	0
7.	WJLF	8	37,5%	220,7	3.	0	0
8.	NYF-TTIK	10	60,0%	240,3	3.	0	0
9.	NYME-TTMK	10	80,0%	253,4	3.	0	0
10.	NYME-EMK	5	80,0%	263,3	3.	0	0

*Hallgatók kiválósága: a 2010-ben állami támogatású nappali képzésre első helyen jelentkezők adatai alapján.

A mesterszak adatai csak tájékoztatási célt szolgálhatnak. Az intézmények eltérő értékrendje még néhány évig nem tesz lehetővé valós összehasonlítást, az elsőt biztos a munkapiaci elhelyezkedési lehetőségek visszajelzése adja. Ez gerjeszthet majd – a ma még nem látható – intézményközi versenyt.

Mesterszakos felvételik: geográfus											felvételi rangsor				
Intézmény	Jelentkezők száma*	Bejutott jelentkezők			Felvettek pontátlaga	Ponthatár (100 pont a maximum)									
		elsőhelyes	mind	fő		államilag támogatott			költségtérítéses						
						fő	arány	fő	érték	MN	ME	ML	MN	ME	ML
DE-TTK	70	40	57,1%	40	79,4	66	-	-	-	-	-	-	-	-	-
ELTE-TTK	77	59	76,6%	60	74,0	59	-	-	-	75	-	-	-	-	-
ME-MFK	13	4	30,8%	4	84,0	75	-	-	-	-	-	-	-	-	-
NYME-TTMK	32	17	53,1%	19	80,7	76	-	-	75	-	-	-	-	-	-
PTE-TTK	41	25	61,0%	25	79,2	66	-	-	-	-	-	-	-	-	-
SZTE-TTIK	87	52	59,8%	53	73,5	61	-	-	64	-	-	-	-	-	64

*Az első helyen jelentkezők. Rövidítések: M = mesterszak, N = nappali, E = esti, L = levelező tagozat

Dr. Mezősi Gábor, Szeged

IV. Magyar Tájökológiai Konferencia – Kerekegyháza, 2010. május 13-15.

Habár a tájökológia tudományának komoly hagyományai vannak hazánkban, az első országos konferenciát a témakörben csak 2004-ben tartották Szirákon. E találkozó sikere bizonyította, hogy a tájökológia meghatározó szerepet játszik a tudományos kutatásban csakúgy, mint a napi gyakorlatban. Azóta minden páros évben megrendezik a Magyar Tájökológiai Konferenciát. 2010-ben a Kiskunság, közelebbről a kerekegyházi Varga-tanya adott otthont a negyedik tudományos találkozóknak. Ez alkalommal a szervezést és a lebonyolítást az MTA Földrajztudományi Kutatóintézet végezte.

A tájökológia határterületi tudományág ezért az e témában rendezett konferenciák kiváló alkalmat teremtenek a különböző területen dolgozó szakemberek közötti véleménycserére. A résztvevők többsége a földrajztudományt képviselte, de számos térinformatikai, talajtanos,

botanikus és klimatológus szakemberrel is találkozhattunk. A gyakorlati oldalt a Nemzeti Parkok munkatársai képviselték.

Az ülést Kertész Ádám, a szervező bizottság elnöke nyitotta meg. Felvezetőjében a víz és a vízgazdálkodás tájban betöltött szerepét hangsúlyozta külön kiemelve a téma aktualitását a Kiskunságban. A megnyitót követően, az első napon plenáris előadások hangzottak el. Számos előadó a klímaváltozás és a hozzá kapcsolódó folyamatok tájökölógiai hatásait vizsgálta. A felkért előadók közül többen is, több szempontból vizsgálták és elemezték a hazai tájökölógia helyzetét, az elvégzett kutatások tematikáját, majd felvázolták a továbblépés lehetséges irányait.

A nap második felében irodalmi áttekintéseket és esettanulmányokat ismerhettünk meg.

A második napon elhangzó előadások az alábbi, egymással párhuzamosan futó szekciókba rendeződtek:

- Tájváltozás, tájhasználat változás, a klímaváltozás szerepe
- Vizes élőhelyek, árterek, tájökölógia a vízgazdálkodásban
- Vegetációkutatás, biodiverzitás a tájban
- Tájökölógiai szemléletű tájépítészet, tájtervezés, területfejlesztés
- Tájvédelem, tájrehabilitáció
- Kultúrtáj, kultúrtáj védelem
- Tájökölógiai szemléletű agrárgazdálkodás és agrárpolitika
- Tájökölógiai kutatások a földtudományokban

Az előadásokon kívül két poszter szekcióban is lehetőség nyílt az eredmények bemutatására. A két nap alatt összesen 37 előadás hangzott el, illetve 15 posztert láthattunk. A kutatások összefoglalói a konferencia kiadványban jelentek meg. A konferencia zárásakor a szervező bizottság felkérte az előadókat és a szerzőket, hogy tanulmányaikat kibővített formában is nyújtsák be. E teljes cikket tartalmazó konferencia kötet 2010 végén jelenik meg.

A konferencia harmadik napja a gyakorlati, terepi bemutatókról szólt. A Kiskunsági Nemzeti Park szakemberei kirándulást szerveztek, melyen a terület legfontosabb természeti értékeit mutatták be a résztvevőknek. Az első helyszín a Strázsahegy volt, ahonnan áttekinthető a terület domborzata, növényzete és egyéb adottságai. Ezt követően a résztvevők Fülöpháza mellett tekintették meg az egyetlen, ma is mozgásban lévő alföldi homokbuckát. Itt mesterségesen, fokozott legeltetéssel gátolják a folyamatos növénytakaró kialakulását ezáltal a szél mozgásban tudja tartani a buckát. Időközben eleredt az eső, ezért a további látnivalókat a kirándulók már csak a buszból szemlélték. A konferencia ideje alatt többször is felhőszakadás méretű csapadékok hullottak ennek ellenére mindkét megtekintett szikes tó (Szívós-szék és Szappan-szék) teljesen kiszáradt állapotban volt. A kirándulás és egyben a konferencia záró momentum a Fülöpszálláson elköltött ebéd volt.

Összegzésként megállapítható, hogy sok fontos és érdekes kutatási eredménnyel lettünk gazdagabbak, melyek újabb, előremutató gondolatokat ébresztettek. Konkoly-Gyuró Éva arról tájékoztatta a résztvevőket, hogy 2012-ben az V. Magyar Tájökölógiai Konferenciát Sopronban rendezi meg a Nyugat-magyarországi Egyetem Erdőmérnöki Kara. Remélhetőleg az ötödik találkozó is legalább annyira hasznos és élvezetes lesz majd, mint az idei volt.

Jakab Gergely, Budapest

Beszámoló az International Workshop on Loess Research and Geomorphology konferenciáról

A Pécsi Tudományegyetem Természettudományi Kar Földrajzi Intézetében folyó év október 17. és 21. között került megrendezésre a nemzetközi workshop, a Földtani és Természetföldrajzi Tanszék közös szervezésében – a külföldi résztvevőkre tekintettel – angol nyelven. A hazai egyetemek közül többek között a szegedi, a nyugat-magyarországi, a budapesti és a pécsi képviseltette magát, de jelen voltak a MÁFI kutatói is. Külföldről is többen részt vettek a rendezvényen: Lengyelországból, Romániából, Németországból, Szerbiából és Belgiumból érkeztek szakemberek. A rutinos kutatók mellett több doktorandusz hallgató is részt vett a workshop-on.

A rendezvény tartalmi része 2010. október 18-án, hétfőn plenáris előadásokkal (Slobodan Markovic, Lóczy Dénes, Ulrich Hambach) kezdődött, majd délután szekciókban folytatódott.

Másnap, kedden további előadások hangzottak el a lösz-, illetve a geomorfológiai kutatások témakörében. Az ebédszünet után következett a poszter szekció, ahol a kiállítók lehetőséget kaptak, hogy 3–5 percben beszámolhassanak a saját munkájáról. A szekciókat követő kötetlenebb formában történő beszélgetések nem csak jó lehetőséget adtak arra, hogy a „kezdő” kutatók, PhD hallgatók a saját szakterületükön nemzetközi kapcsolatokat alakíthassanak ki a környező országokból érkező résztvevőkkel, hanem egyúttal az angol szaknyelv gyakorlására is kiváló alkalom volt.

A harmadik napon, október 20-án egy terepbejárásra vittük a résztvevőket. A buszos kirándulás első megállójaként megnéztük a dunaszekcsői löszfalat és csuszamlást, majd egy rövid ebédszünet (Kistapolca) után a beremendi mészkőbánya löszfeltárását is megtekintettük. A rendezvény utolsó közös programja, egy borkóstoló volt a villányi Bock pincében.

Sajnálatos módon az előzetes regisztráció ellenére több hazai és külföldi résztvevő lemondta részvételét. A workshop – végül mindösszesen 29 résztvevővel – szakmailag mindenképpen színvonalas, jó hangulatú volt, az egész rendezvény kifejezetten családias légkörben zajlott.

Lassu Tamás, Pécs

XXVI. Nyírségi Földrajzi napok

A Nyíregyházi Főiskola Turizmus és Földrajztudományi Intézete és a Magyar Földrajzi Társaság Nyírségi osztálya rendezésében került sor 2010. október 26.-án a XXVI. Nyírségi Földrajzi Napokra. Az egynapos konferencián összesen 14 előadás hangzott el turizmus, globális és helyi változások, demográfia, etnikai földrajz, tájhasználat, energetika, kőzet- és ásványtan, valamint politikai földrajz témákban.

Az igen változatos tematikát felölelő előadások közül talán a Tar Károly egyetemi tanár által jegyzett – igen aktuális kérdést fejtegető – a szélenergia magyarországi felhasználásáról szóló tűnik igen érdekesnek. Az előadó szerint közismert, hogy az Európai Unió ajánlásainak megfelelően Magyarországon is nagy tervek születtek a megújuló energiák hasznosításával kapcsolatban. A szerző részletesen ismerteti a magyarországi szélenergia-potenciál értékeit, majd

betekintést nyújt a szélerőművek gazdaságossági kérdéseibe és – nem utolsó sorban – foglalkozik a szélerőművek létesítésének következtében fellépő kedvezőtlen környezeti hatásokkal is.

A kitartóbb érdeklődők az utolsó prezentációt az interneten követhették, ui. Aranyossy Mihály az Észak-Alföld Turizmus Egyesület képviselője, a Magyar Turizmus Zrt. moszkvai képviselőjének szakértője *A kulturális vonzerők hatásai egy város turizmusára Marc Chagall és a fehéroroszországi Vityebszk példája alapján* címet viselő előadását egy minszki szállodában tartotta.

A.K.

Úton lenni boldogság

Michalkó Gábor, 2010: *Boldogító utazás. A turizmus és az életminőség kapcsolatának magyarországi vonatkozásai.* MTA Földrajztudományi Kutatóintézet, Budapest, 119 o.



Budapestről indulunk, Atlantába érkezünk Michalkó Gábor legutóbbi, *Boldogító utazás* című munkáját olvasva, hiszen a bevezetőben egy hazai konferenciát, míg az összegzésben egy amerikai világcéget idéz fel a szerző. A kettő között, ahogy azt már az alcím is jelzi, a kötet egy olyan utazásra visz minket, amelyben a szerző turizmus és az életminőség kapcsolatát vizsgálja meg. Az igen olvasmányos mű tehát nem „szokványos” turizmusföldrajzot fed, hanem tágabb összefüggéseiben értelmezi az utazáshoz kapcsolódó jelenségeket, folyamatokat.

Kézenfekvőnek tűnő, mégis kissé szokatlan a hazai kutatások között a kötet megközelítése, hiszen nem a gazdasági fejlődésre gyakorolt hatással, a termékfejlesztéssel, vagy éppen a turisztikai kínálat bemutatásával foglalkozik, hanem az utazó oldaláról közelíti meg a turizmust. Utazni jó, mondhatnánk szlogenyszerűen, és Michalkó Gábor ennek a szlogennek néz a mélyére: hogyan befolyásolja az étellel való elégedettségünket az utazás? Hol érezzük jól magunkat? Hogyan befolyásolják az utazással kapcsolatos elégedettségünket a „piszkos anyagiak” vagy az életkor? Teszi mindezt igen szilárd elméleti alapokra építkezve, a geográfiai és a turizmusföldrajzi irodalom mellett kitekintve a szociológiára, a pszichológiára vagy a filozófiára is. Azaz nem szorul be egy tudományterület korlátai közé, hanem a turizmuskutatás interdiszciplináris jellegének megfelelően bátran használja azokat az ismereteket, amelyekre szüksége van egy-egy kérdés megválaszolásához.

Sokoldalú, több forrást felhasználó elemzést olvashatunk a kötetben, hiszen több kérdőíves kutatás mellett interjúk, hazai és nemzetközi statisztikák eredményei is megjelennek a könyvben. A legérdekesebbek, legszemléletesebbek talán azon interjúk, amelyekben az

utazáshoz kapcsolódó boldogság különböző típusaihoz sorolt megkérdezettek válaszait olvashatjuk – bár talán kissé soknak tűnik a 15 különböző kategória meghatározása.

A *Boldogító utazás* nemcsak megközelítésében, hanem némiképp stílusában és nyelvezetében is eltér a geográfiai munkák többségétől: több helyen – a szerző tapasztalatait is felhasználva – személyes hangvétellő, más esetekben pedig bátran nyúl olyan sokak által átélt élményekhez, mint egy film vagy egy különleges hely meglátogatása. Ezekre a mindennapi (azaz dehogymindennapi, sokkal inkább különleges, ünnepi) tapasztalatokra építve bontja ki a szerző a mondanivalóját, amivel „demisztifikálja” is a turizmust, hiszen utazóként és otthonunkban maradvagyaránt mindennapi életünk része. Ez utóbbi aspektusra – azaz a turizmus „elszenvedésére” – is kitér a mű, azzal, a népdalból kölcsönzött szellemes megállapítással összegezve, hogy „erdő mellett nem jó lakni”, azaz a helyiek gyakran életminőséget rontó tényezőként értékelik a lakóhelyükre érkező turizmust.

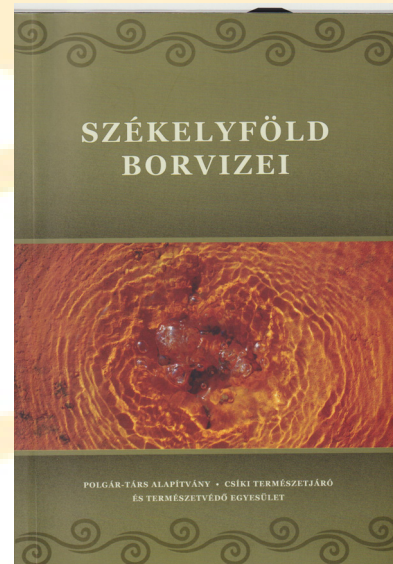
Néhány módszertani kérdést is felvet a szerző például a turizmushoz kapcsolódó rengeteg szubjektív elem (élmények, tapasztalatok) mérhetőségével kapcsolatban. Izgalmas vizsgálati lehetőséget jelenthet a kötetben egy fejezet erejéig megjelenő turisztikai niche, amely akár egy következő kutatás témáját is képezheti.

Összességében bátran kijelenthető, hogy a *Boldogító utazás* bátran ajánlható mindenkinek, akit érdekel a turizmus, legyen az geográfus, vagy „csak” utazni vágyó és szerető érdeklődő.

Dr. Boros Lajos, Szeged

A kétezer borvíz-forrás csodálatos világa

Jánosi Csaba, Berszán József, Jánosi Kincső, Kristály Ferenc, Szakáll Sándor és Ütő Gusztáv, 2010: *Székelyföld borvize*. Polgár-Társ Alapítvány, Csíki Természetjáró és Természetvédő Egyesület, Székelyudvarhely.



Megjelent a *Székelyföld borvizei* címen egy gyönyörű és okos könyv, tele színes képpel, grafikával, amit a Polgár-társ Alapítvány, valamint a Csíki Természetjáró és Természetvédő Egyesület jelentetett meg.

Jelen kiadvány igen részletes és elemző munkával 148 székelyföldi helységet mutat be, ahol egy-egy település közvetlen közelében néhol 10-15 csodálatosan gazdag forrás is található. A világ szinte egyedülálló természeti kincsét jelenítik meg, talán sehol a Földön nincs olyan hely,

ahol egy ilyen kis területen (a három székelyföldi megye – Maros, Hargita, Kovászna – területén) több mint kétezer forrást tartanak nyilván.

A kiadvány rendkívül alapos, gondos munka. Ebben a sorozatban már írtak a szerzők pl. 2005-ben megjelent kötetben a székelyföldi fürdőkről, gyógyhelyekről, amit ugyanez az egyesület és alapítvány jelentetett meg.

A *Székelyföld borvizei* ásványvíz-monográfia, egy fontos és hiánypótló jellegű munka. A kötet szerzői között találjuk a Jánosi család két képviselőjét is, Jánosi Csabát (aki már régebben is sok tanulmányt jelentetett meg a borvizekről, azok hidrogeológiájáról) és Jánosi Kincst, emellett Berszán Józsefet, Kristály Ferencet, Szakáll Sándort és Ütő Gusztávot. A szerkesztők: Jánosi Csaba és Péter Éva.

A gazdag kötet nem csak a borvizek kialakulását, keletkezését, a források állapotát, kémiai jellemzőit és a gyógyászatban felhasználható vizek sajátosságait elemzi, hanem bemutatja a palackozást, annak történetét, továbbá az évszázadokkal ezelőtt már megjelent reklámcímkeket és grafikai megoldásokat.

Ez az első legteljesebb összefoglalás erről a csodálatos (európai viszonylatban is) páratlan kincsről. Igaza van az előszóban idézett Somlói Józsefnek, aki így ír ezekről a vizekről: „egy anyag, amellyel naponta találkozunk, mégsem ismerjük, és nem tudunk róla semmit. Az élet maga a víz, ha zavaros és mocskos, az élet maga is az. Ha tiszta, és nyugodt, akkor az eget tükrözi.” Erről ilyen részletes és gondos leírást – mint már említettük – eddig nem találtunk.

Jelentős tudományos értéket képvisel a székelyföldi ásványvizek, azok ásványi kiválásainak, lerakódásainak ismertetése, amelyet Szakáll Sándor, Kristály Ferenc és Jánosi Csaba foglalt össze. Megismerkedhetünk a különböző forrásüledékek hihetetlen gazdag szín- és formagazdagságával, a különböző üledékek kémiai tulajdonságaival, valamint e lerakódások, kiválások gyógyhatásával.

A könyv felépítése is rendkívül didaktikus, gondos munkát mutat. Egy-egy területnek az összefoglalásánál (pl. ha Csíkszéket veszem) a szerzők elemzik az idetartozó geomorfológiai, geológiai sajátosságokat, az itt kialakult ásványvíz-források jellegét, a palackozás történetét, az egyes szájhagyományokkal is kialakult különböző jellegzetességeket, továbbá forrásonkénti elemző munkát kapunk minden egyes településre vonatkozóan.

Igen nehéz követni – éppen a borvizek fajtáinak gazdagsága következtében – a leírásokban szereplő elnevezéseket is, hiszen a savanyúvíz, borvíz, szejkésvíz, kénesvíz, bűdösvíz, sósvíz stb. kifejezések eredete a népi hagyományokban rejtőzik. A szerzők további kémiai adatokat szolgáltatnak a források vizeiről: a szilárd alkotórészek vagy biológiai „aktív” elemekről (így a lítium, a bróm, a jód, a fluor, az arzén, a rádium stb.), a gáztartalom eredetéről és mennyiségéről, a fizikai tulajdonságok és gyógyhatások között létező összefüggésekről stb.

Mint ismeretes, az Európai Unióba történő belépéssel az ásványvíz fogalmát kimerítő meghatározások és előírások is megváltoztak. Érvénytelen lett az a hagyományosnak is tekinthető meghatározás, mely szerint az ásványvizek kategóriájába a minimum 1000 mg/liter oldott szilárd alkotórészeket tartalmazó vizet lehetett csak sorolni. A sokkal gyengébb, sokszor jellegtelen, de Nyugat-Európában elterjedt, különböző vizek helyenként már az 500 mg/l-t meghaladó értéktől ásványvíznek minősülnek. (pl. Ausztriában, Olaszországban, Franciaországban, Svájcban). Olyan esetről is tudomásunk van, hogy még ezt a határértéket sem éri el az oldott anyagok mennyisége, de mivel a gáztartalom helyenként fontos szerepet játszik, így megkaphatja – éppen a gyógyhatása következtében – ezt a besorolást, de sajnos ez az általános tendencia nem a minőséget részesíti előnybe.

A kötet a vizek makro- és mikro elemzését is tartalmazza. A makroionok előfordulása alapján a vizek 49 osztályba sorolhatók be, ezen kívül ezekbe különböző főosztályok, fő- és altípusok is tartoznak. Így a legjellegzetesebbek a nátrium-kloridos, kalcium-hidrogénkarbonátos, kalcium-szulfátos vizek (az altípusokba pedig a nátrium-kalcium-szulfátos és a nátrium-kalcium-

magnézium-hidrokarbonátos vizek). Még számos egyéb, meszes, földes vagy vasas ásványi vizek, valamint a konyhasós vizek is léteznek, melyek jellemzésével is részletesen megismerkedhetünk.

Mindemellett gyönyörűek a múlt századokból származó képek, a történeti leírások, hiszen – mint ismeretes – a borvizek palackozása már a XVIII. században elkezdődött. Elsők között a korondi és a borszéki szénsavas vizek kerültek kereskedelmi forgalomba.

A korondiak már Mária Teréziától megkapták a sós víz felhasználásra az engedélyt. Sokszor ki is segítette őket ez a korszakban történő palackozás és szállítás, amikor nem tudták az árujukat másképp értékesíteni. Sajátos formakincse van ezeknek az első korszaknak, hiszen nyilvánvaló, hogy más formát és jellegzetességet kell ezeknek adni, ui., léteztek kétfülű korszok is, amelyek a vizek kizárólagos tárolását szolgálták.

Ezeknek a csodálatos borvizeknek a palackozásával megindult a borvizek címkéjének is az elkészítése, ami külön műfajt jelent. Ennek története, a palackozások során jelentkező grafikai és tartalmi változások több borvíz-múzeumban (Tusnádon, Székelyudvarhelyen, Borszáken), de hasonlóképpen különböző tájmúzeumokban is bemutatásra kerülnek. Ezek nagyon értékes kincsek, hiszen évszázados felfogást, különböző művészeti irányzatokat is képviselnek. Gyönyörű európai, sőt világszínvonalú megoldásokkal adják meg az egyes borvizeknek a sajátosságait, kémiai összetételén kívül tájleírást nyújtanak, de tájképeket is ábrázolhatnak, vagy más egyéb – pl. a gyógyhatásra vonatkozó – jellegzetességeket is tartalmazhatnak. Nagy előnye a könyvnek ennek a mondhatnánk félig a művészet-, félig a kereskedelem-történet körébe tartozó összeállítás, ami rendkívül gazdag és a borvizek sajátos ismertetését adja a sok gyönyörű címke révén.

Ami a felhasználás történetét illeti, a kötet már 1729-ből közöl egy feljegyzést, amikor Teleki Sándor gróf Teleki Pálhoz írt levelében e vizet, mint gyógyvizet ajánlja az ifjú Teleki József számára, hogy kigyógyítsa az úgynevezett „nyavalyájából”. Érdekes összefüggés létezik a székelyföldi ásványvíz-palackozás kezdete és az üveghuták megjelenése között. Már 1772 előtt léteztek az üveghuták, s ezzel kapcsolatosan a kereskedők időben rájöttek arra, hogy az oldott szén-dioxid megőrzését legjobban az üvegpalackok tudják biztosítani, és ily módon külön törvényeket is kezdeményeztek az üvegyártás érdekében. A palackozás történeti áttekintése végén eljutunk a távolról sem ideális pet-palack korszakig.

Nagyon jó, jellegzetes és szemléltető, egy-egy forráscsoport térképes ábrázolása, számozása, valamint a hozzákapcsolódó régi, nagyon szép egykori levelezőlapok felidézése.

A vonalas térképekről kitűnik az a gazdagság, ami szinte hihetetlen, pl. csak a Mohos-tó alatti részen, tehát Csíklázárfalvánál található források száma meghaladja a hatvanháromat. Azok a történelmi nevek is izgalmasak, amelyeket részben a források, részben pedig a települések még a mai napig is megőriztek. Érdekes a történelemnek az 1700-as évek elejéig történő visszaidézése, ameddig a szerzők követik az időben e települések és a hozzájuk tartozó ásványvizek bemutatását.

Üdvözölhető e gondos, igényes munka megjelenése, mely így összegzi ennek az egész kultúrának a történetét, elemzi jelenlegi állapotát, és mindegy kiegészítésül szolgál a Tusnádon megalakult első borvíz-múzeum anyagához. Jó lenne, ha ezt az impozáns, gyönyörűen illusztrált könyvet a hazai olvasóközönség szélesebb körével is meg tudnánk ismertetni, és az alulíró meg van győződve arról, hogy a szakma tekintetében e kötet biztos sikert érhetne el egész Európában.

Dr. Gööz Lajos, Nyíregyháza

Tudományos és oktatási események

Itthon

2011. március 4. **Több nemzetiségű államok keletkezése és bukása.** Plenáris tematika: **A jugoszláv államok bukása.** Szekció tematika: **Csehszlovák, jugoszláv, román, földrajzi regionalista.** Szeged

Információ: gulyas1@t-online.hu

2011. március **VIII. Tájföldrajzi Konferencia – Kárpát-medence: tájak, népek, tevékenységek.** Szerencs

Információ: hanusz@nyf.hu

2011. május 26-27. **Land Quality and Land Use Information.** Keszthely

<http://landq2011.uni-pannon.hu/>

2011. május 26-27. **E-Magyarország, e-kormányzat,** Balaton

http://piacesprofit.hu/e-magyarország_e-kormányzat_2011_2011.html

<http://konferenciakalauz.hu/konferenciak/11370-e-magyarorsz-g-e-korm-nyzat-2011>

Külföldön

2011. január 23-26., **Symposium GIS Ostrava 2011.**, Osztrava, Csehország

<http://gis.vsb.cz/gisostrava/>

2011. január 25-27., **ICESE 2011: International Conference on Earth Sciences and Engineering,** Dubai, Egyesült Arab Emírátsok

<http://www.waset.org/conferences/2011/dubai/icese/>

2011. február 18-22., **IAG/AIG Regional Conference on Geomorphology 2011: Geomorphology for Human Adaptation to Changing Tropical Environments,** Addis Abeba, Etiópia

<http://www.geomorph.org/sp/arch/IAG-RCG-2011-Ethiopia-circ1.pdf>

2011. március 6-10., **Mediterranean Conference for Academic Disciplines,** Gozo, Málta

<http://www.internationaljournal.org/malta.html>

2011. március 10-11. **GeoViz – Linking Geovisualization with Spatial Analysis and Modeling,** Hamburg, Németország

<http://www.geomatik-hamburg.de/geoviz/>

2011. március 15-18. **GeoForm 2011.** Moszkva, Oroszország

<http://www.geoexpo.ru/>

2011. március 23-25., **Spatial Statistics 2011, Mapping Global Change,** Enschede, Hollandia

<http://www.spatialstatisticsconference.com/>

2011. március 24-27. **VII. Kárpát-medencei Környezettudományi Konferencia**, Kolozsvár
Információ: szacsvaikinga@gmail.com

2011. március 27-30. **2nd International Conference on Education, Training, and Informatics – ICSIT 2011**, Orlando, Egyesült Államok
www.2011iisconferences.org/ICETI

2011. április 1-3. **2011 International Conference on Environment Science and Engineering - ICESE 2011**, Bali, Indonézia
<http://www.icese.org/>

2011. április 11-14., **International Conference on the Status and Future of the World's Largest Rivers** Bécs, Ausztria
<http://worldlargerivers.boku.ac.at>

2011. április 12-16. **Weather, Geographical Contexts and Spatial Behaviour**, Association of American Geographers (AAG) Annual Meeting, Seattle, Egyesült Államok
<http://www.aag.org/cs/annualmeeting>

2011. április 11-13., **JURSE 2011, Joint Urban Remote Sensing Event**, München, Németország
<http://www.pf.bv.tum.de/jurse2011/>

2011. május 9-14. **11th International Coastal Symposium**, Szczecin, Lengyelország
<http://www.ics2011.pl/>

2011. május 16-20. **International Conference – 100 Years Bulgarian Soil Science**, Szófia
<http://www.icss-100years.bg/bul/page/za-nas>

2011. május 31 – június 2., **1st AfricaGEO Conference**, Fokváros, Dél-afrikai Köztársaság
<http://www.africageo.org/>

2011. június 19-25. **International Multidisciplinary Scientific Geo_Conference & Expo**, Várna, Bulgária
<http://www.sgem.org/>

2011. július 3-13. **International Conference and Young Scientist School on Computational Information Technologies for Environmental Sciences CITES 2011**, Tomszk, Oroszország
<http://www.scert.ru/en/conferences/cites2011/>

2011. július 20-27. **Chronologies and the Quaternary Record – XVIII INQUA Congress**, Bern, Svájc
<http://www.inqua2011.ch>

2011. július 20-27. **Palaeohydrological archives, fluvial environments and surface-groundwater flow processes– XVIII INQUA Congress**, Bern, Svájc
<http://www.inqua2011.ch>

2011. szeptember 11-14. **The 19th International Conference on Environmental Indicators**, Haifa, Izrael

<http://isei2011.technion.ac.il/>

2011. szeptember 14-16., **Spatial Thinking and Geographic Information Sciences**, Tokió, Japán

<http://curricula.csis.u-tokyo.ac.jp/stgis2011/index.html>

2011. szeptember 15-17., **Four Dimensions of Landscape**, Varsó, Lengyelország

<http://www.wgsr.uw.edu.pl/geoekologia/>

2011. szeptember 18-22., **Soil Science in a Changing World.**, Wageningen, Hollandia

http://eusoils.jrc.ec.europa.eu/events/Future_events/Wageningen.pdf

2011. szeptember 19-23. **Geoitalia 2011.**, Torino, Olaszország

<http://www.geoitalia.org>

2011. október 17-20. **Carpatho-Balkan-Dinaric Conference on Geomorphology**, Ostrava, Csehország

Információ: CBD_conference@osu.cz